

Willy Van Damme

Kambodjas Röda khmerer inför skranket.

Den västerländska skenheligheten slår ett nytt rekord.

Rättegången mot de beryktade röda khmererna i Kambodjas huvudstad Phnom Penh gick av stapeln i februari 2009. Det är en politisk skådeprocess vars främsta mål är att döva samvetena i Väst och istället ge sken av hur heliga människorättigheterna är för USA, EU och FN.

Hur många av Kambodjas 8 miljoner som strök med genom de röda khmerernas politik under andra hälften av 1970-talet är oklart. Man uppskattar dem till 2 miljoner människor varav de flesta ska ha dött pga. av den naturhushållning som khmererna införde. För det var en extrem samhällsformation, i den moderna historien, som vi fick erfara. Den grundade sig på ett hopkok av teorier från den egyptiske ekonomen Samir Amin och maoismen inplanterade i den primitiva mentaliteten hos ett bergfolk till vilket — de då okända — Pol Pot och hans gerillagrupp hade flytt på 1960-talet.

USA:s stormaktspolitik var stöd åt röda khmerer.

Efter de röda khmerernas segerrika intåg i huvudstaden 1975 tömdes städerna nästintill helt. De utbildade, sånär som på en liten grupp, utrotades och all kontakt med det moderna såsom exempelvis glasögon och kunnighet i främmande språk fördömdes och förbjöds. Människorna tvingades att leva på enbart vad jordbruket kunde ge. Det skedde via arbetsläger och med att bedriva olika bevattningsprojekt som aldrig tidigare hade fungerat. Resultatet blev en social och en ekonomisk katastrof.

Samtidigt befordrade de röda khmerernas extrema nationalism för militära konflikter med grannländerna Thailand och främst Vietnam. Vietnams södra del, som en gång i heden hade ingått i Kambodja, skulle erövrats tillbaka från de smutsiga vietnameserna. Det blev mordräder mot gränsbyarna som tömdes. Försök från Vietnams sida 1978 att komma på talefot med khmererna saboterades gemensamt av Jugoslavien, Kina och USA. I slutet på 1978 föll Vietnam in i Kambodja och erövrade det. Långsamt påbörjade man uppbygget av landet. Men det stötte mot en enorm hatkampanj och politiska motåtgärder i hela västvärlden — som pågick i tio år.

Med Kinas, Thailands och Västvärldens stöd gjordes de avsatta röda khmererna till frontsoldaterna i den amerikanske presidenten Jimmy Carters politik att isolera Sovjetunionen genom att angripa Vietnams närvaro i Kambodja. Det resulterade i gerillakrig och i en blockad gentemot Kambodja som enbart fördröjde landets återuppbyggnad, som om inte kambodjanerna hade lidit nog. Det var en politisk strategi som misslyckades och Vietnam kom ur det hela som den enda segraren.

Tio år av propagandistisk desinformation.

Under tio år kunde således de röda khmerernas FN-ambassadör behålla sitt ackrediteringsbrev. Belgien var en av de många väststater som röstade för detta. Men det var inte det enda. När Leo Tindeman och Mark Eyskens var utrikesministrar gav man de röda khmererna sitt aktiva stöd. Ambassadören i Bangkok Patrick Notcomb var en välsedd gäst hos khmerernas allierade. Fast det var inte bara stater som gav de röda khmererna sitt stöd. Frivilligorganisationen Läkare utan gränser, under ordförandeskap av Bernard Koutchner — idag fransk

utrikesminister — verkade för de röda khmererna på alla de sätt. Sålunda vägrade man fram till 1989 att arbeta i Kambodja trots att nöden var mycket stor och faktumet att Vietnam inte hade tillräckliga resurser. Man inskränkte sin hjälp åt kambodjaner till lägren i Thailand, varifrån de röda khmererna verkade. Man medverkade också genom att ta emot journalister och gav dem den propagandabild som de röda khmererna ville. Något som sedan utan minsta kritik publicerades i västliga massmedia. Om de enorma missförhållandena i lägren inte ett ord. Likaså förtegs välkända fakta som att många 'frihetskämpar' var än mer välkända serievåldtäktmän. Och det tegs om barnsoldaterna. Även Amnesty International spelade med i detta fula spel. Sålunda höll man tyst om oegentligheterna i lägren och påpekade bara vad man fann misshagligt i Kambodja under den nya regeringen Hun Sen.

Efter att Sovjetunionen hade störtat samman 1989 var det också slut med det västerländska stödet åt de röda khmererna för Kambodjas 'befrielse'. Visserligen krävde FN utifrån påbud från USA och EU att de röda khmererna måste ingå i en alliansregering i Kambodja. Man hade även planer på en allmän amnesti för de röda khmererna och deras allierade.

Västerländska massmedias lämpliga glömska.

Typiskt för den västerländska hållningen då var vad journalisten Phillippe Paquet äskade i tidningen *La Libre Belgique* om allt stöd för de röda khmerernas återkomst till makten i Phnom Penh. Men det kommer inte att tas med i redogörelserna, nu när det rapporteras om rättegången mot de röda khmererna, liksom att motsvarande historier i andra västerländska medier också kommer att glömmas. De västerländska massmedierna tiger om det tioåriga stöd, som de tillsammans med USA, EU, FN och ett flertal frivilligorganisationer s.k. non-governmental organisations, gav de idag så begabbade människorättsbrottslingarna de röda khmererna. Ett aktuellt typfall är vad *The Irish Times* skrev om Kinas roll i fallet de röda khmererna tisdagen den 17 februari 2009. Inte ett ord om att den irländska regeringen också gav dem sitt stöd. Men som bekant finns det ingen presscensur i Väst, allt är som vi vet frivilligt.

Och vad nu, då FN efter åratal av konflikt mellan Kambodja och de västerländska stormakterna ska påbörja en rättsprocess mot de röda khmererna? Det sker till dels med av USA och EU utnämnda domare, för att behålla kontrollen över rättegången. Sedan har man kommit överens med FN att tiden för åtal endast gäller åren 1975 till 1979 dvs. under den tid Pol Pot & kompani satt vid makten. Utanför åtal blir åren före 1975, då USA för sitt Vietnamkrig bombade Kambodja ursinningslöst och förberedde för den desperation som de röda khmererna representerade, och åren efter 1979 då USA stödde de nu så ökända khmererna. En av åklagarna är William Smith från Australien, ett land som är känt som ett av USA:s trognaste allierade, vilket också gällde politiken visavi de röda khmererna.

Mänskliga rättigheter befrämjas inte av rättegången.

Det är toppar från de röda khmererna, såsom Ing Sary med sin äkta hälft Khieu Thirith, Khieu Samphan och Duch, direktören för tortyr- och dödsfängelset Tuol Sleng, vilka otvivelaktigt är skyldiga till de grövsta brotten, som ställs till rätta. Men en diskussion om karaktären av deras brott är egentligen ett meningslöst tidsfördriv och dessutom dömdes de redan 1979 under den av vietnameserna installerade regeringen. Det var förvisso en skådeprocess men denna är inte bättre.

I Kambodja är det litet intresse för saken. Khmeråren är begravda, siktet är inställt på framtiden. I skolorna behandlas inte den tiden. Det talas allmänt inte mycket om de åren, i sak

således en slags förnekelse. I en mening kommer processen dock att vara kontraproduktiv. Den öppnar bland gamla kambodjaner såren på nytt utan att det kommer att innebära någon förändring i deras faktiska liv.

Rättsprocessen är mera en form av gammaldags kolonialism, av vilket Kambodja i sin historia har haft mer än väl. Rättegången är i västerlandets intresse. Kambodjaner kommer inte att surna till över vad Thailand, Kina och USA eller ens vad den amerikanske maktpotentaten Henry Kissinger gjorde. Han som, om han inte hade stött general Lon Nols statskupp 1970 mot kungen Norodom Sihanouk¹, istället hade bidragit till en utveckling utan röda khmerer. För om det gäller människorättigheter i Kambodja, då är processen något som går över kambodjanernas huvuden.

För den som vill lära sig om det moderna Kambodja och de röda khmererna finns det ett helt bibliotek med verk skrivna av vetenskapsmän och politiska experter. Det är personer som exempelvis David P. Chandler², Ben Kiernan³, Milton E. Osborne⁴, Serge Thion⁵ och Raoul M. Jennar⁶.

Uitpers (Brussels) nr 107 mars 2009.
Översättning & noter Per-Erik Wentus.

---

¹ Norodom Sihanouk (1922) placerades av den franska Vichyregeringen på kungatronen i Kambodja mitt under brinnande krig 1941. Skälet var nog så talande, Sihanouk var en välkänd playboy med intresse för fransk kultur. När den franska kolonin 1953 blev det självständiga Kambodja lät Sihanouk utnämna sig till president istället. Han regerade som diktator fram till 1970, då han avsattes med general Lon Nols statskupp. Mellan åren 1975 och 1979 satt han fånge hos de röda khmererna. Sihanouk återvände ur sin landsflykt till Kambodja 1989. Från 1993 regerade han på nytt som kung, utan reell makt, till 2004, då han abdikerade till förmån för sin son Norodom Sihamoni. Idag vistas han i den nordkoreanska huvudstaden Pyongyang. Nordkorea var ett av de få länder som under de röda khmererna hade handelsförbindelser med Kambodja.

² David Porter Chandler. *The tragedy of Cambodian history. Politics, war and revolution since 1945*. New Haven/Conn.: Yale University Press, 1992. -409 sid. — *A history of Cambodia*. 4th ed. Boulder/Colo.: Westview Press, 2007, -379 sid. — *Brother number one. A political biography of Pol Pot*. Oxford: Westview, 1999 -276 sid. — David P. Chandler, Ben Kiernan, Chanthou Boua (red). *Pol Pot plans the future. Confidential leadership documents from Democratic Kampuchea 1976-1977*. New Haven/Conn.: Yale University Southeast Asia Studies, 1988 -364 sid.

³ Ben Kiernan. *How Pol Pot came to power. Colonialism, nationalism and communism in Cambodia 1930-1975*. 2nd ed. London: Yale University Press, 2004 -430 sid. — *The Pol Pot regime. Race, power and genocide in Cambodia under Khmer Rouge 1975-79*. 3^d ed. London: Yale University Press, 2008. -516 sid. — Ben Kiernan, Chanthou Boua (red). *Peasants and politics in Kampuchea 1942-81*. London: Zed Books, 1982. -410 sid. — Ben Kiernan, Caroline Hughes (red). *Conflict and change in Cambodia*. London: Routledge, 2006. -158 sid.

⁴ Milton Edgeworth Osborne. *Before Kampuchea. Preludes to tragedy*. 2nd ed. Bangkok: Orchid Press, 2004. -209 sid. — *Politics and power in Cambodia. The Sihanouk years*. Camberwell/Victoria.: Longman Australia, 1973. -128 sid.

⁵ Serge Thion. *Khmers rouges! Matériaux pour l'histoire du communisme au Cambodge*. Paris: J-E Hallier / A Michel, 1981. -396 sid. — Serge Thion, Ben Kiernan. *Watching Cambodia. Ten paths to enter the Cambodian tangle*. Bangkok: White Lotus, 1999. -278 sid.

⁶ Raoul Marc Jennar (red). *Constitutions du Cambodge 1953-1993*. Paris: La Documentation Française, 1994. -118 sid.